

Theorie

Een zin waarin één persoonsvorm staat, noem je ook wel een **enkelvoudige** zin. Er bestaan ook zinnen waarin twee of soms zelfs meer persoonsvormen staan. Zulke zinnen noem je **samengestelde** zinnen.

Zo'n samengestelde zin bestaat dus uit meerdere zinnen die zijn samengevoegd.

Elke zin heeft op zichzelf een persoonsvorm en een onderwerp. Kijk maar naar het volgende voorbeeld:

Vandaag voelt Mirjam zich niet zo lekker, dus blijft ze lekker thuis.

In de eerste zin is **voelt** de persoonsvorm en **Mirjam** het onderwerp.

In de tweede zin is **blijft** de persoonsvorm en **ze** het onderwerp.

Je hebt hier dus duidelijk met een **samengestelde zin** te maken. Als je de zin van tijd verandert, hoor je ook dat twee woorden veranderen (de twee persoonsvormen).

Hoofdzinnen en bijzinnen

Zo'n samengestelde zin kan bestaan uit verschillende soorten zinnen. Er is namelijk een onderscheid te maken tussen **hoofdzinnen** en **bijzinnen**.

Bij een **hoofdzin** staan de persoonsvorm en het onderwerp **naast elkaar**.

Bij een **bijzin** staan er woorden tussen de persoonsvorm en het onderwerp. Deze staan dus **niet** naast elkaar.

In de volgende samengestelde zin is dit duidelijk te zien:

*Dirk **gaat** morgen met de bus naar school, omdat zijn fiets kapot **is**.*

In het bovenstaande voorbeeld is in beide zinnen de persoonsvorm vetgedrukt en het onderwerp is onderstreept. Je kan zien dat in de eerste zin de persoonsvorm (gaat) en het onderwerp (Dirk) naast elkaar staan. In de tweede zin is dit niet het geval.

Tussen de persoonsvorm (is) en het onderwerp (zijn fiets) staat een ander zinsdeel (kapot).

De eerste zin is dus een **hoofdzin** en de tweede zin is een **bijzin**.

Het kan ook zo zijn dat een samengestelde zin begint met een bijzin:

*Wanneer ik vanmiddag **thuis**kom, **ga** ik direct de vaatwasser leegruimen.*

In dit voorbeeld zie je dat in de eerste zin de persoonsvorm (thuiskom) en het onderwerp (ik) **niet** naast elkaar staan, dus is dit een **bijzin**. In de tweede zin staan de persoonsvorm (ga) en het onderwerp (ik) wel naast elkaar, dus hier heb je te maken met een **hoofdzin**.

Je kan ook alleen twee hoofdzinnen hebben, zoals in de volgende samengestelde zin:

*Maartje en Kiki **gaan** naar het theater en wij **gaan** naar de film.*

Let op! Je kan **geen** twee bijzinnen hebben zonder dat er een hoofdzin is. Er moet altijd minstens één hoofdzin aanwezig zijn in een samengestelde zin.

Nevenschikkende en onderschikkende voegwoorden

Voegwoorden die twee **hoofdzinnen** samenvoegen noemen we **nevenschikkende voegwoorden**. Voorbeelden hiervan zijn: en, maar, of, want, dus en dan (wel).

Deze voegwoorden staan **tussen** de twee **hoofdzinnen** in:

*Marijke **gaat** naar school **en** Willem **blijft** ziek thuis.*

*Mijn moeder **wil** morgen winkelen, **maar** ik **wil** dat absoluut niet!*

Voegwoorden die een **hoofdzin** en een **bijzin** samenvoegen noemen we **onderschikkende voegwoorden**. Voorbeelden hiervan zijn: omdat, doordat, zodat, voordat, nadat, terwijl, als, toen, tot en dat.

Deze voegwoorden staan aan het begin van de **bijzin**:

***Omdat** het vandaag **gaat** regenen, **ga** ik maar niet hardlopen.*

*Ik **was** de vaat af, **terwijl** mijn vader de vaat **afdroogt**.*